

Társulati ügyek

Társulatunk őszi működését október 5-én szaküléssel kezdte meg, mely után folytatólagosan következtek az alább részletezett és 100 éves Társulatunk életében is jelentékeny események.

Az első kiemelkedő esemény a november 4-i emlékülés volt, melyet id. Lóczy Lajos születésének 100-ik évfordulója alkalmából a Pázmány Péter Tudományegyetem központi dísztermében tartottunk. Jelen voltak Vadász Elemér elnök, a Társulat sok tagja és meghívott vendégek, összesen 190-en; Lóczy egykori tanítványai, a földtan és földrajz művelői, hogy a magyar tudomány egyik világviszonylatban is gazdag eredményeket elért kutatója emlékének hódoljanak.

Az ünnepélyt Vadász Elemér elnök a következő szavakkal nyitotta meg.

Tisztelt ünnepi ülés!

„A Magyarhoni Földtani Társulat szakülése helyett, ma ünnepi keretekbe foglaltan emlékezünk meg Lóczy Lajos születésének százéves évfordulójáról. Megemlékezésünk méltán illeszkedik bele szakelőadásaink sorába is, mert hiszen az emlékezés a multtal való foglalkozás, ami tudvalevőleg kizárólag földtani tevékenység, tehát szakmai feladat! Ünnepi keretet kívántunk adni ennek a megemlékezésünknek azzal is, hogy ülésünket a Pázmány Péter Tudományegyetem aulájában tartjuk, hiszen ennek az Egyetemnek Lóczy Lajos két évtizeden át volt professzora és mint bölcsezetkari dékán, az Egyetemi Tanács tagjaként ebben a teremben is működött.

Multnak tekinthetjük Lóczy Lajos működését, mert bár alig három évtizede, hogy körünkől eltávozott, a kor, melyhez tartozott, meghaladottá vált s midőn itt emlékezésünkkel visszazállunk ebbe a multba, keressük ott azokat az időtálló értékeket, melyek átvehetők, továbbvihetők és beépíthetők új világunk alapépítményeibe: „Társulatunk, a földtan tudományának és általában véve, a tudománynak művelésébe. Eszméket és gondolatokat, használható általános irányelveket és tanulságokat kívánunk kibányászni Lóczy Lajosra való emlékezésünkéből, ennek érdekében ünnepi ülésünk tárgysorozatában különböző oldalról törekedünk ennek a sokoldalú tevékenységnek megvilágítására.“

Elnök felkérésére ezután:

Telegdi Róth Károly: Lóczy Lajos, a geológus,

Prinz Gyula Lóczy, mint geografus,

Ligeti Lajos: Lóczy, a Kína-kutató

című előadásokat tartották meg.

Az első két emlékbeszédet teljes egészében hozzuk Közlönyünk ezen a füzetében.

Ligeti Lajos igen részletes és megleghangú jellemzésében Lóczy Lajos kínai utazásának eredményeit és a végzett felfedezői munkáságnak fontosságát értékeli ki. Különösképen kiemelte „A Kínai biro-

dalom természeti viszonyainak és országainak leírása" című művének fontosságát. Komoly elismeréssel méltatta Lóczynek, a középkori kéziratok könyvtáráról híres „tunhuangi barlangok" felfedezése körüli érdemeit.

A megemlékezés komoly és emelkedett hangú ünnepét Vadász Elemér elnök a következő zárószavakkal foglalta össze és zárta be.

Tisztelt ünnepi ülés!

„Azt hiszem mindannyiunk nevében szólok, midőn a Magyarhoni Földtani Társulat részéről őszinte köszönettel adozom előadóinknak, akik itt feladatuknak formában és tartalomban méltóan eleget téve, kiteljesítették Lóczy Lajosra vonatkozó megemlékezésüket. A hallottak nyomán az emlékezésben egy sokrétű, idealisztikus fölfogású, hivatásszerűen, l'art pour l'art tevékenykedő tudós áll előttünk, akit egyedül a megismerés vágya vezet és hajt a természet minden jelenségének részleteiben való felkutatására. Korának hű képviselője volt, akinek tudását a hazai feudális világ kevésbé értékelte, mint a külföld. Ez sem azért, mert „maga hazájában az aloefának sincsen olyan becsé, mint a tűzifának", hanem mert kínai utazásának eredménye fölhasználható volt a nyugati, elsősorban az angol imperializmus elnyomó és kizsákmányoló gyarmatpolitikájában.

Hosszadalmas volna, ha bevezető szavaink értelmében Lóczy Lajos működésének időtálló értékeit összefoglalni akarnánk. Ezúttal csak személyiségének a megismerésre irányuló optimizmusát, az örök kutatásra készségét és a szüntelen tudományos alkotó munkát kell itt követésre méltó példaként állítanunk Társulatunk minden dolgozó tagja elé.

Így, a működésének második századába lépő Társulatunk, kellő erkölcsi felkészültséggel végzett munkánkkal elért megismeréseinket most már népi közösségünk szolgálatába állítva, mindannyian időtálló értékekkel járulhatunk hozzá országunk és népünk fölemelkedéséhez. Ennek a kívánalomnak megvalósulását remélve, a mai ünnepi ülésünket bezárom."

A Magyarhoni Földtani Társulat immár 100 éves működésében is jelentős, másik esemény 1949 november 13-án volt, amikor az Országos Bányászati és Kohászati Egyesülettel közösen „vándorgyűlést" tartott Miskolcon. Ebben az elgondolásban az Elnökség e őt a multnak az a sok és értékes kultúrtörténeti eredménye lebegett, melyet az „Orvosok és Természetvizsgálók" évente tartott vándorgyűlései hoztak. Ma, amikor e címben összefoglalt tudománykörök mindegyike annyira kibővült, hogy ezeknek a patinás vándorgyűléseknek együtt-tartása lehetetlen, értékesebb és az idők szellemének megfelelően hasznosabb, ha nemcsak az orvosok, hanem egyes természettudományok is, külön-külön tartanak vándorgyűléseket, hiszen ezáltal nagyobb néprétegek ismerhetik meg értékes kutatásaiknak eredményeit.

A Társulat elnökségének választása éppen Miskolcra esett, az új Műszaki Egyetem és a „Bányászati és kohászati fakultás" létesítése, illetve idetelepülése alkalmából.

A vándorgyűlésen Társulatunk részéről két elnökünk tartott előadásokat:

Vadász Elemér: Geológus-munka száz év előtt,

Szádeczky Kardos Elemér: Miskolc jelentősége a bányászati oktatásban eimen.

A vándorgyűlés délutáni műsorát a bányászok előadásai töltötték ki:

Péczeli Antal: A borsodi bányászat nemzetgazdasági jelentősége az öt éves tervben.

A vándorgyűlés eredeti tervei szerint az előadásokat másnap a környéken rendezendő kirándulásoknak kellett volna követni, ami azonban a rossz idő miatt elmaradt.

Az 1950. év folyamán — Társulatunk centenárius évében — kongresszust tervezünk többnapos és országunk különböző részeire vezetett kirándulásokkal, külföldi szakemberek meghívásával.

1949 december 21-én ünnepelte Társulatunk, a Magyar Hidrológiai Társasággal együtt, Sztálin 70 éves születésnapját, melyen a következő előadások hangzottak el:

Vadász E.: A szovjet geológia tudományos irányelveiről.

Mosonyi E.: Hidrológiai tudományos kutatások a Szovjetunióban.

Szörényi E.: Ősállattani kutatások a Szovjetunióban.

Egyed A.: A Sualovo-tavon végzett gravitációs mérések tanulságai.

Ballenegger R.: Dokucsajev talajtani iskolája.

SZAKÜLÉSEK:

Az év első felében megindult, lelkes tudományos munka szép eredményeket hozott; havonta két ülést tartott Társulatunk, melyhez június hó folyamán az őslénytani szakosztály, havi egy szakülés tartásával járult. Az első félév szaküléseit június elején befejeztük és nyári szünetet tartottunk, mert tagtársaink legnagyobb része külső földtani munkát végzett. A nyár után az első szakülést október 5-én tartottuk és ezzel megindult a második félév munkája is. Havonta a két szakülésen kívül az Őslénytani szakosztály egy szakülést tartott, úgyhogy Társulatunk havonta három szaküléssel végzi feladatát.

1949 október 5-én d. u. 17 órakor tartott szakülésen előadtak:

Vadász Elemér: Évszázados geológus-évfordulók.

Parró Gábor: A nagybörzsönyi ércelőfordulásról.

Herrmann Margit: Pseudobrookitos andezit Sepszibükszádról.

Előadáshoz hozzászóltak: Hornsitzky Ferenc, Vastagh Gábor, Koch Sándor, Mauritz Béla.

1949 október 19-én tartott szakülésen előadtak:

Jugovics Lajos: Adatok a Cserhát-hegység andezitjeinek ismeretéhez.

Strausz László: Az üledékképződés ütemessége.

Az előadáshoz hozzászóltak: Telegdi-Roth Károly, Pávai Vajna Ferenc, Vadász Elemér, Egyed László.

1949 november 4-én d. u. 17 órakor:

id. Lóczy Lajos- emlékülés.

1949 november 13-án, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesülettel közösen rendezett vándorgyűlés Miskolcon.

1949 november 16-án d. u. 17 órakor tartott szakülésen előadtak:

Jugovics Lajos: Ritka ásvány-zárványok bazaltokból.

Scheffer V. és Kántás K.: A Dunántúl regionális geofizikája, II. rész. Az előadásokhoz hozzászóltak: Telegdi-Roth Károly, Pávai Vajna Ferenc, Szalai Tibor.

1949 december 7-én d. u. tartott szakülésen előadtak:

Sztrokay Kálmán: Alumínium-szilikátok kristályszerkezeti sajátágai az ipari alkalmazásban.

Papp Feerne: Hazai kőzetek hővezetőképességéről.

Szöts Endre: A esolnoki középső-eocén kőszénképződmény.

Az előadásokhoz hozzászóltak: Horusitzky Ferenc, Vadász Elemér, Ajtay Zoltán, Vitális Sándor, Fekete Zoltán.

1949 december 21-én d. u. 17 órakor

a Magyar Hidrológiai Társasággal közösen rendezett ünnepi ülés Sztálin 70. születésnapja alkalmából.

ÖSLÉNYTANI SZAKOSZTÁLY:

1949 október 12-én tartott szakülésen előadtak:

Kolosváry Gábor: Újdonságok a dunántúli eocén korall-faunában.
Rotaridesz Mihály: A Duna—Tisza-medence negyedkori puhatestű faunájának statisztikai állatföldrajza.

Az előadáshoz hozzászóltak: Rotaridesz Mihály, Dömök Teréz, Vadász Elemér, Szörényi Erzsébet, Csepreghy Béláné, Kretzoi Miklós.

1949 november 9-én:

Előadó: Kolosváry Gábor: Magyarország oligocén és miocén Balamidái.

Az előadáshoz hozzászólt: Kretzoi Miklós.

1949 december 14-én:

Előadó: Kretzoi Miklós: A gerinces állatok végtagjainak eredete.

Az előadáshoz hozzászólt: Szörényi Erzsébet, Kolosváry Gábor.

Választmányi ülés.

1949 október 5-én tárgyalta a választmány a Földtani Közlöny II. füzetének (5—8. számok) tartalmát és megjelenését tárgyalta.

A november 4-én tartandó id. Lóczy Lajos-emlékünnepegy műsorát és ezzel kapcsolatos kérdéseket.

A november 13-án, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesülettel közösen rendezendő miskolci vándorgyűlés megtartását és műsorát tárgyalta.

Megállapította a választmány, hogy az Őslénytani Szakosztály minden hónap harmadik szerdáján tart szakülést, az egyetemi Ásvány- és Kőzettani Intézet előadójában, majd később az elkészülendő Őslénytani Intézet előadójában.

Elnök beszámolt a Társulat taglétszámáról, mely 1949 szeptember 1-én volt:

összes taglétszám	239
ebből ifjúsági tag	76

mégpedig 35 egyetemi hallgató és 33 bányázathallgató.

A tagok 67%-a tett eleget tagdíjfizetési kötelezettségének.

A választmány által felvett új tagok:

Boda Jenő

Gyovai D. József

Ungár Tibor

Sólyom Ferenc

Jamniczky Kázmér

Szepesházy Kázmér